

MŪSU PASTOGĖ

XLIII Metai Australian Lithuanian Weekly Registered by Australia Post publication NO NBH 0698 Kaina - Price \$1 18.5.1992 Nr. 20 (2271)

LIETUVOS SAVAITĖS APŽVALGA

„NIEKIENO“ KARIAUNA LIETUVOJE

Penktadienį, gegužės 8 dieną, Gabrielius Žemkalnis pranešė telefonu apie įvykius Lietuvoje. Pateikiame sutrumpintą jo pranešimą.

Gegužės 4 dieną į Vilnių buvo atvykęs specialus Rusijos prezidento B. Jelcino atstovas S. Ovedijavas su delegacija, į kurios sudėtį įėjo ir kariškiai. Susitikime Užsienio reikalų ministerijoje Rusijos atstovai pasakė, kad, jų įsitikinimu, kariuomenė Lietuvą galėsianti palikti tik 1997 metais. Iš Lietuvos pusės jiems buvo pareikšta, kad Lietuvai tokie terminai yra visai nepriimtini.

Į klausimą, kodėl be Lietuvos sutikimo į jos teritoriją atvyksta nauji kariškiai, S. Ovedijavo delegacijos atstovai atsakė, kad kariškiai vis dar elgiasi taip, kaip buvo įpratę. Tą dieną, po pietų, Parlamento pirmininkas Vytautas Landsbergis ir S. Ovedijavas pasikeitė Lietuvos - Rusijos sutarties raštais. Rusijos delegacijos narys generolas V. Mironovas, susitikęs su krašto apsaugos ministru A. Butkevičium, pareiškė, kad išvedamai kariuomenei Rusijoje būtina pastatyti 9.750 butų. Buvo pastebėta, kad anksčiau butų skaičius buvo nurodomas kitaip, būtent, pradžioje 2.700, vėliau pakilo iki 4.000, o dabar jau siekia 9.750.

V. Mironovas taip pat pareiškė, kad, girdi, Vytautas Landsbergis ir Borisas Jelcinas sausio mėnesį privataus pokalbio metu susitarė, kad galutinė kariuomenės išvedimo data busianti 1997 metais. Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos informacijos biuras pareiškė, kad V. Mironovas tokią datą, greičiausiai, bus susapnavęs... Tame V. Landsbergio - B. Jelcino susitikime buvo kalbama ne apie galutinę svetimos kariuomenės datą, bet, kad išvedimas bus pradėtas šių metų vasario mėnesį. Kaip tas išvedimas vyksta, deja, mes visi gerai žinome.

AGRESORIUS KALTINA NUKENTĖJUSIUS

G. Žemkalnio žiniomis, Reuterio žinių agentūra praneša, kad gegužės mėn. 7 dieną Rusijos užsienio reikalų ministras Andriejus Kozirovas 27 - nių Tautų tarybai Europoje įdavė pareiškimą, kuriame prašoma, kad į tą Tarybą būtų priimta ir Rusija. Per susitikimą su Tarybos užsienio reikalų ministrais A. Kozirovas taip pat įteikė memorandumą, kuriame priekaištavo, jog Baltijos valstybėse yra pažeidžiamos žmogaus teisės, ypač rusų.

PILIEČIO PAŽYMĖJIMO IŠDAVIMAS

Lietuvos Respublikos piliečio pažymėjimų išdavimas vyksta gana sparčiai, ypač Melbourne. To, žinoma, ir reikia, kad mes bent kiek galėtume įsijungti į nepriklausomybę atgavusios

Lietuvos politinį gyvenimą. Gavusieji pažymėjimus, galės balsuoti referendume, kuriuo bus nuspręsta ar Lietuvai reikia tiesiogiai išrinkto prezidento. Referendumas vyks gegužės mėnesio 23 dieną. Pagal valstijas, Australijoje lietuviams išduotų piliečių pažymėjimų skaičius yra sekantis: Viktorijos valstijoje - 73, NSW - 21, Canberroje - 16, Pietų Australijoje - 6. Be abejo, šios savaitės eigoje šie skaičiai gana smarkiai padidės. Taip pat paminėtinas skubus reagavimas faktais į keistą dviejų referendumų skelbimą, kai abu klausimai - prezidento institucijos įvedimas ir svetimos kariuomenės išvedimas - galėjo būti sujungti viename referendume, tokiu būdu sumažinant balsuotojų apatiją dažniems referendumams, bei su tuo susijusias išlaidas. Ypač gausiai prieš tokį kairiųjų manevrą buvo reaguota Pietų Australijoje.

Kai kurie pareiškimai, prašantys išduoti Lietuvos Respublikos piliečio pažymėjimą, "užkliuvo" konsulate, kadangi nebuvo užpildytas šeštas pareiškimo klausimas, klausias ar prašytojas 1940 metais arba anksčiau buvo Lietuvos pilietis ir kada išvyko iš Lietuvos. Šis klausimas turi būti atsakytas pilnai, reikalui esant, pridėdant atskirą paaiškinimo puslapį.

Šiuo metu piliečio pažymėjimai išduodami ne visiems Australijoje esantiems piliečiams, bet tik tiems, kurie yra nusakyti įstatymo 18 - to straipsnio 3 dalyje. Tai toli gražu nereiškia, kad kitais įstatymo numatytais atvejais Lietuvos piliečiai tokio pažymėjimo negaus. Tačiau atsižvelgiant į didelį piliečių pažymėjimų išdavimo darbo krūvį, tai darome talkos būdu ir todėl turime laikytis kokios nors eilės bei kaip galima efektingiau panaudoti savo jėgas. Todėl dabar ir apsiribojame 18 straipsnio, 3 dalies numatytais atvejais. Visiems ateis eilė, gi nekantriausieji visada gali kreiptis tiesiog į Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministeriją: Vivulskio 4a, Vilnius 2009.

Pagal Lietuvos Respublikos informacijos ir analizės centro viešųjų ryšių grupės Lietuvos Respublikos pilietybės įstatymo paaiškinimus, yra taip:

"Pilietybės įstatymo 18 str. 3 dalyje nustatyta, jog LIETUVIŲ KILMĖS ASMENYS, TURĖJĘ LIETUVOS RESPUBLIKOS PILIETYBĘ ir nuo 1940 m. birželio 15 d. iki 1990 m. kovo 11 d. pasitraukę iš Lietuvos ir šiuo metu gyvenantys kitose valstybėse, IR TURINTYS KITA PILIETYBĘ, GALI ATSTATYTI LIETUVOS RESPUBLIKOS PILIETYBĘ. Šiuo atveju įstatymas nereikalauja, kad šie asmenys persikeltų nuolat gyventi į Lietuvą ir atsisakytų turimos kitos valstybės pilietybės. Tokią pat teisę turi ir nurodytų asmenų vaikai, kurie GIMIMU NEIGIJO kitos valstybės pilietybės".

Kaip tik paskutiniame citatos sakinyje nusakytos teisės, tiksliau

Jūs esate dabar nepriklausomi, ko daugiau norite?
(Iš "Nepriklausomos Lietuvos", 1992 m.)

tariant, privilegijos, kartais sumaišomos su kitomis sąlygomis. Įstatymo projekte buvo kalbama apie pabėgėlių stovyklose gimusius vaikus, kuriems niekas pilietybės teisės nedavė, kadangi jų tėvai nebuvo pageidaujami darbininkai ir prieglobsčio turėjo ieškoti kituose kraštuose.

Dar syki norėčiau pabrėžti, kad piliečio pažymėjime išdavėjai nedaro jokio vertinimo, kas daugiau, ar mažiau, yra vertas pilietybės. Paprasčiausiai šiuo metu apsiribojama vienu įstatymo straipsniu, kad būtų sumažintas darbo krūvis. Kitaip būtų reikalinga teisininkų pagalba, o mes tam neturime resursų.

Dar vienas klausimas. Visi, rašantieji konsulatui, prašomi įdėti sau adresuotą voką, kuriame jums bus gražinta korespondencija - tai ne tik išlaidų, bet dar ir laiko sutaupymas. Tiems, kurie nėra niekada siuntę pundų laiškų, neatrodys, kad vokų adresavimas labai didelis darbas. Tačiau iš tiesų tai užima ne minutes, bet ilgas valandas. Be to, siųsdami sau adresuotus vokus, sumažinsite ir klaidų galimybes. Pageidaujame, kad ir pašto ženklų būtų užklijuotas atitinkamas kiekis. Primename, kad minimali medžiaga, reikiama piliečio pažymėjimo gavimui, yra sekanti:

1. Pareiškimas piliečio pažymėjimo gavimui (neužmirštant atsakyti ir į 6 klausimą).

2. Pasižadėjimas su dabartiniu

adresu ir kitomis žiniomis.

3. Galiojančio paso fotokopija, kuri parodo asmens tapatybę, gimimo datą ir vietą.

4. Trys fotografijos, kurios gali būti sumažintos iki 2,5x3 cm.

Pareiškimo ir pasižadėjimo blankus galima gauti per Apylinkių valdybas, klubuose ir pan. Organizacijos ar pavieniai asmenys, norintys gauti blankus, gali rašyti konsulatui adresu: Consulate of Lithuania, 26 Jalanga Cres., Aranda, ACT 2614.

Neužmirškite įdėti sau adresuotą voką! Rašant šias eilutes, fakso gautas pranešimas iš Vilniaus, kuriame sakoma, kad konsulatui jau yra išsiųstas diplomatinis maišas su referendumo pravedimo instrukcijomis ir kita medžiaga apie referendumą. Keistokas referendumo įstatymas - balsavimas neprivalomas, bet kiekvienas nebalsuojantis praktiškai skaitomas, kaip balsuojąs prieš referendume statomą klausimą.

Kaip tik dėl tos taisyklės - kiekvienas asmuo, gavęs piliečio pažymėjimą, turėtų balsuoti referendume. Kitaip Lietuva gali likti keista respublika - respublika be prezidento. O gal reikėtų pasidaryti monarchiją be karaliaus ar karalienės? Deja, tokios keistos referendumo taisyklės, taip apsinkinančios jo pravedimą, nėra vieninteliai bolševikinės komunistų sistemos "paveldėti" reliktai.

Maketa 1 2 psl.

LIETUVOS SAVAITĖS APŽVALGA

2

Atkelta iš 1 psl.

Šia proga noriu padėkoti visiems, prisidėjusiems, o ypač igaliotiniams, kurie ne tik padeda užpildyti anketas, bet ir pažymėjimus, ir atsiunčia juos į konsulatą tik patikrinimui ir antspaudavimui, o taip pat ir kitiems talkininkams, padedantiems išgarsinti piliečio pažymėjimo išdavimo klausimą, daliną anketų blankus, o užpildžius, atsiunčia į konsulatą. Nors Canberroje lietuvių nedaug, tačiau turime tokių, kaip p. Geniai, p. Vilkaičiai, p. Švedai, p. Borumai, kurie nuoširdžiai talkina konsulatui.

LIETUVOS KREPŠININKAI AUSTRALIOJE

Ketvirtadienį, gegužės 7 dieną, Australijos parlamento rūmuose, 11.15 val., įvyko spaudos konferencija, kurioje pranešta apie Lietuvos krepšinininkų atvykimą į Australiją. Jų kelionę remia "Tautinės kovos prieš narkotikus" ("National Campaign Against Drug Abuse") organizacija. Tai organizacija, kuri remia ir padeda suruošti įvairius sportinius renginius, kad parodytų jauniems australams, jog tik be alkoholio ir kitų narkotikų galima pasiekti aukštą sportinį lygį.

Spaudos konferencijoje kalbėjo ministras Peter Staples, kurio departamentas kaip tik yra atsakingas už kovos prieš narkomaniją finansavimą. Po jo kalbėjo Australijos krepšinio komandos vyr. treneris dr. Adrian Hurley. Jis savo kalboje pabrėžė, kad Lietuva buvo Europos krepšinio čempionė ir pasidžiaugė, kad Australija paskutiniame susitikime su Lietuvos krepšinininkais nugalėjo juos dviejų

taškų persvara. Po to kalbėjo Lietuvos Respublikos garbės konsulas Australijoje. Padėkojęs abiem kalbėjusiems už jų draugiškumą Lietuvos sportininkams, konsulas pasidžiaugė, kad sportininkai gali žaisti krepšinį, nežiūrint į tai, kad mūsų krašte vis dar grėsia pavojai iš nelegaliai ten esančios buvusios sovietų kariuomenės pusės – gerai, kad mūsų sportininkai gali žaisti su sviediniu, o ne su Kalašnikovo automatais.

Spaudos konferencijoje taip pat dalyvavo Australijos lietuvių bendruomenės Krašto valdybos pirmininkas V. Martišius, vicepirmininkai J. Kovalskis ir dr. A. Stepanas, Audronė Stepanienė, Krašto valdybos išdininkas V. Genys, kuris dar anais laikais Lietuvoje buvo žinomas krepšinininkas.

Sekančios dienos laikraščiai plačiai aprašė pranešimą, kad Australijos krepšinininkai žais prieš svečius iš Lietuvos gegužės 25 dieną (pirmadienį) Adelaidėje, gegužės 26 dieną (antradienį) Sydnėje, gegužės 27 dieną (trečiadienį) Canberroje, birželio 1 dieną (pirmadienį) Newcastlyje, birželio 2 dieną (antradienį) Wollongonge, birželio 3 dieną (trečiadienį) Melbourne. Ketvirtadienį, birželio 4 dieną, Lietuvos krepšinininkai palieka Australiją. Jokios abejonės nekeltai, kad Australijos lietuviai gausiai lankys visus sportininkų susitikimus. Tokios išvykos garsina Lietuvos vardą, kuris paskutiniu metu lyg vėl imamas primiršti.

Spaudai paruošė
Dr. A. Kaballa
Canberra, gegužės 9 d.

Pavojų akivaizdoje bū- tini ryžtingi sprendimai

Gegužės 5 dieną Aukščiausiosios Tarybos plenariniame posėdyje ministras pirmininkas Gediminas Vagnorius pasakė kalbą, kurioje įvertino tarp Vyriausybės ir Parlamento susiklosčiusius ir valstybės gyvenime įtampą didinančius santykius. Jis taip pat pareiškė savo nuomonę dėl rinkimų į Lietuvos Seimą surengimo, prezidento institucijos įvedimo ir kai kurių pakeitimų vykdomosios valdžios struktūrose, tarp jų ir Vyriausybėje.

Premjeras pareiškė nesutinkąs su nuomonėmis, jog dabartinės problemos kyla iš Vyriausybės. Jei klausimas kiltų tik dėl stabilių santykių Vyriausybėje, jis būtų nesunkiai išsprendžiamas. Deja, Lietuvai šandien reikia ne šiaip ramios Vyriausybės, bet Vyriausybės, kuri kontroliuotų padėtį, galėtų priimti ir svarbiausią, įgyvendinti ryžtingus sprendimus. Nestabilumo priežasčių reikėtų ieškoti bendresniuose Respublikos politinių jėgų santykiuose, opozicijos sluoksniuose.

Dauguma Lietuvos žmonių, pasakė premjeras, sunkiai, bet nuoširdžiai

kuria sau, o kartu ir valstybei geresnį gyvenimą. Deja, kiek kitaip reikalauja klostosi valstybės politiniame gyvenime – jaučiamas aiškus pasidalijimas į dvi grupes. Vieni savo politinę veiklą grindžia konstruktyvia pozicija ir naudinga darbu, kiti politinių tikslų siekia destruktuvia veikla ar net atviru silpnos valstybės ekonominio ir politinio gyvenimo griovimu. Norisi pasiūlyti sustoti, susimąstyti, kuo tas baigsis Lietuvai? Tad ar naudingi deklaratyvūs pareiškimai tų partijų atstovų, kurie tradiciškai pasisako prieš šios Vyriausybės vadovybę. Dažnai žodine jų parama ir priešin-

MIRĖ A. + A. VYSKUPAS V. BRIZGYS

Nuėjęs ilgą Lietuvos katalikų bažnyčiai ir lietuviams skirtą gyvenimo kelią, eidamas 89 – uosius gyvenimo metus, balandžio 23 dieną

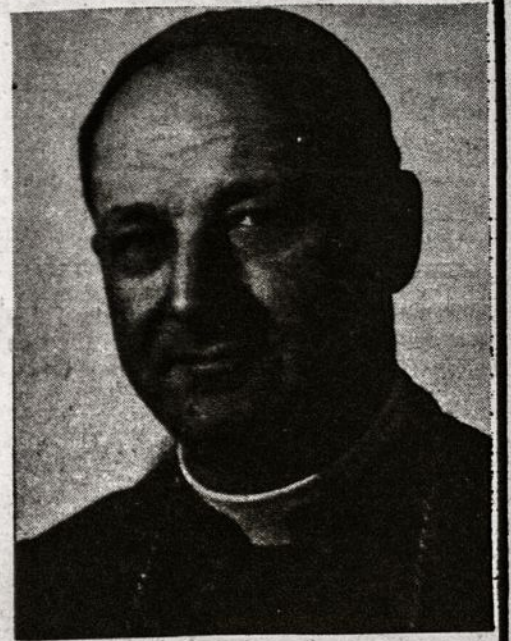
Čikagoje mirė
A. A. VYSKUPAS
VINCENTAS BRIZGYS.

Vysk. Vincentas Brizgys gimė 1903 m. lapkričio 10 dieną Plynių kaime, Liudvinavo valsčiuje, Marijampolės apskr. Kunigu buvo išvntintas 1927 m. birželio 15 dieną. Studijavo Romos Gregorianumo universitete ir ten įgijo filosofijos kanono teisės daktaro laipsnį. 1936 – 1940 metais dėstė Vilkaviškio kunigų seminarijoje, dalyvavo Katalikų akcijos valdyboje ir kurios tribunole. 1940 metais buvo nominuotas Kauno arkivyskupo vyskupu padėjėju. 1940 – 1941 metais dirbo vienintelės visoje Lietuvoje kunigų seminarijos rektorium. 1941 – 1944 metais – Vytauto Didžiojo universiteto Kaune teologijos fakulteto dekanas. Nuo 1951 metų vysk. Vincentas Brizgys gyveno Čikagoje, bendradarbiavo visoje eilėje leidinių, išleido kelias knygas bažnytinės teisės ir kt. klausimais.

Labai tiksliai vysk. V. Brizgio gyvenimą apibūdino kun. dr. P. Daukny: "Ekscelencija buvo dvasios mižinas. Kai reikėjo – dirbo ir politinį darbą dėl tėvynės Lietuvos persekiojamų ir laisvės troškimo, vykdavo į diplomatinės keliones, veždamas specialius memorandumus, rašydamas pranešimus pasaulio politikams ir vyskupams. Kai reikėjo, nekreipdamas dėmesio į varginančias keliones, iankė visuose laisvojo pasaulio kraštuose išsibarsčiusius tautiečius, stiprino jų religinę ir tautinę dvasią rekolekcijomis, mišiomis ir pamokslais..." Jo darbų eilė tiesiog nesuskaičiuojama.

Išėkis ramybėje, Vyskupe.

B. Ž.

gais praktiniais veiksmais siekiama didinti visuomenėje politinę sumaištį, kad sunkiau būtų atskirti kas yra kas. Arba pasigirsta ir tokių balsų, bet jau kitoje stovykloje: mes remiame ministrą pirmininką arba, galėtume jį paremti, tik jis turėtų apvalyti Vyriausybę nuo kairiųjų. Bet čia pasiūloma atkelti ne kairesnių pažiūrų ar lūkuriuojanti pareigūnų, bet, priešingai, nebuvusius jokioje partijoje pareigūnus ir tuos, kurie daugiausia prisideda prie šios dienos darbų. Jei taip vertinsime žmones, greitai nebeliks kam imtis konkrečių darbų. Garbės mums nedaro ir kitos smulkios politinės intrigos.

Lietuvai jau reikalingas prezidentas, akcentavo premjeras. Ir juo turėtų tapti to nusipelnęs Aukščiausiosios Tarybos pirmininkas Vytautas Landsbergis. Kitokių sprendimų visuomenė nesuprastų, nes jie sukeltų tik dar didesnę sumaištį. Todėl kai kurių politinių jėgų siekimai bet kokia kaina sutrukdyti prezidento rinkimus nesuprantami. Kartu premjeras pareiškė nesutinkąs su tais, kurie bet kokia kaina siektų kuo platesnių prezidento įgaliojimų ir atsakomybės. Sunkių reformų metu prezidentas neturėtų būti betarpiškai ir tiesiogiai atsakingas už padėtį Lietuvos ūkyje. Jo kompetencijoje turėtų būti bendresni, valstybės užsienio politikos klausimai. Viltys, jog pavyks sureguliuoti politinius santykius šiame Parlamente, jau nereali. Akivaizdu, jog be Seimo rinkimų nepavyks stabilizuoti politinės padėties. Kadangi dabartinė politinė situacija yra pavojinga, laikotarpis iki rinkimų į Seimą turėtų būti kuo trumpesnis – juos reikėtų surengti ne vėliau, kaip iki šių metų rugsėjo mėn. pabaigos. Geriausia, jeigu jie vyktų kartu su prezidento rinkimais.

Aukščiausioji Taryba, pasakė Gediminas Vagnorius, atliko milžinišką darbą, vykdydama Lietuvos žmonių valią. Ji atkūrė valstybę, paklojo jai pamatus, ir šios Aukščiausiosios Tarybos deputatai nusipelnė visokeriopos pagarbos. Tačiau viskam savas laikas. Atėjo metas, kai Aukščiausioji

Taryba pati turėtų skelbti naujus Seimo rinkimus. Susiklosčiusioje situacijoje tolesnė jos veikla ilgesniam laikui sukeltų pavojų. Deputatai, pasirenę toliau statyti ant šių pamatų valstybės namą, nesunkiai taps ir Seimo deputatais. Ir nelabai svarbu kokios Lietuvos valstybės remiančios partijos laimės daugiau vietų. Pavojų akivaizdoje svarbiausia suformuoti aktyviai dirbančias valdžios struktūras, tarp jų ir tvirtą Vyriausybę, kurią nesvyruodamas remtų Seimas, kai bandys šiuos siūlymus dėl valdžios pertvarkymo vaizduoti kaip politinės įtampos didinimą. Su tuo negalima sutikti, nes atėjo laikas, kai reikia priimti sprendimus.

Svarbi valdžios teisėtumo stiprinimo priemonė, premjero nuomone, taptų prokuratūros reorganizavimas, nes jos organai nevykdo ekonominių nusikaltimų tyrimo, neužtikrina įstatymų ir Vyriausybės nutarimų vykdymo, ir to nebus, iki ji nepereis Teisingumo ministerijos žinion. O teisingumą, kaip ir turi būti, vykdys teismai. Projektai dėl Prokuratūros pertvarkymo Aukščiausiajai Tarybai yra pateikti.

Valdžios aparatuose, taip pat ir valstybinėse įstaigose bei organizacijose turi būti atkurta ir griežtesnė administracinė atsakomybė. Todėl Aukščiausiajai Tarybai pateiktas svarstyti pataisytas laikinasis įstatymo projektas dėl Vyriausybės veiklos ekonominės reformos sąlygomis. Jis turėtų galioti iki naujų Seimo rinkimų. Kiek kitaip siūloma spręsti ir savivaldybių vadovų, kai tą reikia daryti, priešlaikinį atleidimą už netinkamą pareigų vykdymą. Kad šis įstatymas būtinas, akivaizdžiai parodė mėnesniais Aukščiausiojoje Taryboje užsitęsęs kai kurių Vyriausybės pasiūlytų savivaldybės veiklos nagrinėjimas.

Vykdomosios valdžios kategorijai priklauso ir Lietuvos bankas, kuriame reiškiasi šiurkščiausi ir atviri finansiniai piktnaudžiavimai. Dėl Lietuvos

Nukelta į 3 psl.

Pavojų akivaizdoje...

Atkelta iš 2 psl.

banko nepajėgumo ar nenoro ginti valstybės interesus praktiškai paralyžuota Lietuvos ekonomika. Lietuvos banko mes dar neturime, jo valdyba dar tik žaidžia centrinį banką. Toks Lietuvos banko žaidimas ilgiau tęstis negali, nes jau pasiekta pati pavojingiausia riba. Vyriausybės opozicijos skatinamas Lietuvos bankas ėmėsi atvirai priešišku Lietuvai žingsnių. Nuo kovo 10 dienos išaldyti kredito resursai ir dėl apyvartinių lėšų absoliutaus stygiaus sutriko atsiskaitymai tarp įmonių, taip pat su Rusija bei kitomis kaimyninėmis respublikomis. Susidarė absurdiška padėtis. Viso pramonės įmonės dirba pelningai ir vidutinis jų rentabilumas yra dešimt kartų didesnis negu normatyvinis, ir tuo pačiu metu visos jos yra nemokios. Dėl kredito išteklių išaldymo įmonių tarpusavio išsiskolinimai siekia jau daugiau kaip 14 milijardų rublių. Ne mažiau kaip 5 milijardus rublių Lietuvos įmonės skolingi Rusijos bankai ir įmonės.

Palyginkime, šių metų Respublikos biudžetas šiek tiek viršija 20 milijardų rublių. Situacija darosi panaši į dirbtinį draudimą mokėti už patiektą produkciją, o dėl to – ne tik įmonių tarpusavio išsiskolinimai, bet ir žmonių negauti atlyginimai, kurie dabar galėtų būti 30 – 50 procentų didesni už esamus. Jeigu ne tokia banko sukelta anarchija, savivaldybių ir Respublikos biudžetai gautų keletą milijardų rublių įplaukų, dėl kurių trūkumo sustojų ir pradėtų būtiniausių komunalinių objektų statyba. Netrukus lėšų atlyginimams mokėti, švietimo ir kultūros įstaigoms išlaikyti, būtų kreditų kooperacinei statybai finansuoti. Dėl minėtos netvarkos ir toliau kyla kainos, nes įmonės už savo produkciją negaudamos lėšų iš nemokių įmonių dar labiau didina kainas tiems, kurie dar mokūs. Kuo labiau didėja įmonių nemokumas, tuo didesnės kainos.

Atsižvelgdamas į tai, kad Lietuvos banko valdyba ignoruoja Respublikos interesus, įstatymus ir Vyriausybės nutarimus, o jos nariai neatitinka kvalifikacinių reikalavimų, ministras pirmininkas pareiškė, jog būtina kuo greičiau pakeisti valdybos sudėtį. Negalima toliau atidėlioti ir Vyriausybės dalinio reorganizavimo. Visų pirma tai liečia Energetikos ministeriją. Lietuvos energetikos sistemoje seniai laukiama permainų, tačiau per 1990 – 1992 metus jos taip pat neįvyko. Nevykdomi Vyriausybės nutarimai dėl energetinių objektų išvystymo ir rekonstrukcijos, taip pat

LR mpr. pirmininkas G. Vagnorius.

dėl spartesnio vietinių naftos telkinių parengimo eksploatacijai. Tik Vyriausybei priėmus atitinkamus nutarimus, pradėta ruošti gyvybiškai svarbaus Klaipėdos, Mažeikių naftotiekio, naujos elektros energijos perdavimo linijos iš atominės elektrinės tiesimui. Kol kas nematoma pastangų ir pertvarkyti Energetikos bei šiluminio ūkio valdybą. Pažeisdama nustatytą tvarką, Energetikos ministerija leido savo žinioje esančioms specifinėms paskirties įmonėms nekontroliuojamai ir ne pagal paskirtį panaudoti dešimtis milijonų dolerių.

Nustatyti šurkštūs naftos tiekimo kontrolės pažeidimai. Atsakingi šios ministerijos darbuotojai be rimtos priežasties sausio 8 d., kai buvo įvedamos laisvos maisto prekių kainos, bandė žymiai sumažinti stambesnių pramonės įmonių elektros vartojimą, vėliau šilumos tiekimą, ir tai galėjo sukelti žmonių nepasitenkinimą. Energetikos ministras, nenorėdamas ar negalėdamas nuoširdžiai dirbti valstybės naudai, pastaruoju metu apribojo savo veiklą tik "džiugesniais" pranešimais apie energetikos sunkumus dėl nepamatotų reikalavimų mokėti didesnėmis kainomis, apie grasinimus nutraukti naftos ir dujų tiekimą. Kai kam tokios kalbos labai parankios. Premjeras pateikė pavyzdžių, kai kaimyninės valstybės, pasinaudamos Energetikos ministerijos nuolaidžiavimu, ketina pusvelčiui gauti elektros energijos iš Lietuvos. Įvertindamas minėtus neigiamus faktus, ministras pirmininkas pasiūlė atleisti iš pareigų energetikos ministrą.

ELTA

(Gauta per LR konsulatą Canberroje)

LIETUVOS SPAUDOJE

Lietuvoje vykstant politinių jėgų persigrupavimui, socialdemokratų atstovai parlamente aiškiai pakrypo į kairiąją pusę. Socialdemokratų partijos tarybos pareiškimas aštriai kritikuoja premjerą Gediminą Vagnorių, apkaltindamas jį visuomenės supriešinimu, kadangi jis yra išlikusio turto grąžinimo, žemės ūkio privatizavimo ir panašių reformų bendraautorius. Socialdemokratų ofenzyvai parlamente aktyviai vadovauja Aloyzas Sakalas, Kazimieras Antanavičius, Vytenis Andriukaitis. Bet visuomenėje netrūksta neigiamos reakcijos. Vytenio Andriukaičio rinkiminėje apygardoje surinkta daug parašų, prašant atšaukti jo parlamentinį

mandatą. Kadaisė rinkimuose jį rėmė Sąjūdis, o dabar jis yra ryškus Sąjūdžio kritikas.

(vyko pasikėtimų Demokratinės darbo partijos vadovybėje. Partijai tebevadovauja Algirdas Brazauskas, bet pirmuoju pavaduotoju išrinktas Gediminas Kirkilas, kitais dviem pavaduotojais – Kęstutis Jaskelevičius ir Mykolas Pronckus. Lietuvoje vykstančioje politinėje kovoje LDDP vadovai teigia, kad G. Vagnoriaus vyriausybė sukiršino žmones ir sugriovė ekonomiką. Pasak Mykolo Pronckaus, dabartinė vyriausybė "mums primetė ekonominį genocidą", o Kęstutis Jaskelevičius rašo, kad

3 "penkiolikos mėnesių G. Vagnoriaus vyriausybei pakako, kad ištumtų ūkį į visišką aklavietę, iš esmės sugriautų visą ekonomikos valdymo sistemą, Lietuvos ateitį padarytų miglotą, pakibusią tarp Rytų ir Vakarų" ("Tiesa", nr. 78). Kaltindamas dešiniuosius, Gediminas Kirkilas mini "mūsų dabartinių oponentų politinį nepadorumą, makiaveliškus metodus bei demagogiją, kurios tikslas – ne atkurti tikrai demokratišką valstybę, o mėginti įtvirtinti savo valdymą, uzurpuoti valdžią, atstumti nuo valstybės atkūrimo bei reformų didelę dalį žmonių" ("Tiesa", nr. 66).

Žinoma, tokios mintys sukelia kieta pasipriešinimą dešiniųjų tarpe, kur raginama nepasiduoti "buvusiųjų" bandymui grįžti valdžion. Sąjūdžio veikėjas Alfonsas Vaišnoras bendrą padėtį komentuoja šitaip: "Mes matome, kaip Lietuvoje boikotuojami reformų įstatymai, neteisingai aiškinama jų prasmė, keliamas nepasitenkinimas valdžia ir jos veiksmais, mažiausios klaidos išpučiamos iki begalybės, iškraipoma informacija laikraščiuose, kurių 92 procentai tiražo liko senose rankose. Bent kiek palietus likusio iš komunistinių laikų nomenklatūrinio valdininko interesus, imama skambinti visais varpais apie demokratijos stoką, naują diktatūrą, netgi atgimstantį fašizmą. Tai gali atrodyti keista gyvenančiam užsienyje, tačiau taip yra Lietuvoje. Čia vyksta kova tarp seno ir naujo, o senieji naudoja savo 50 metų laikotarpį įgytą demagogijos patirtį, ypač ekonominį žmonių neišprusimą bei nelabai suvokiamą naujų įstatymų šviesoje besikeičiantį gyvenimą." ("Pas. lietuvis", 1992 nr. 1).

Lietuvos spaudoje plačiai rašoma apie "litų istoriją", kuri prasidėjo su premjero G. Vagnoriaus viešu kaltinimu Lietuvos bankui, kad kažkas netvarkoje su Švedijoje laikytais litų spausdinimui skirtais doleriais. Vyriausybė buvo paskyrusi reikiamus 6 milijonus dolerių, bet litų gamyba uždelsta apie pusę metų, nėra palūkanų, o galų gale Lietuvos bankas Čikagos spaustuvei dar skolingas vieną milijoną dolerių. Lietuvos bankui nesuteikus pakankamų paaiškinimų, kyla įtarimas, jog Lietuvos banko atstovai buvo nerūpestingi, o gal manipuliavo Švedijoje laikomais pinigais. Gana detalizuotai kas kelinimą dieną šią istoriją referuoja "Lietuvos ryto" žurnaliste Bronė Vainauskienė.

Balandžio pradžioje Vilniuje vyko milžiniška vokiečių organizuota paroda "Agro Balt 92", rengėjams kainavusi apie 50 milijonų D markių. Parodą, kurioje vokiečiai rodė žemės ūkio techniką ir kitokius reikmenis, aplankė 180 tūkst. lankytojų. Buvo pasirašyta daug sutarčių, daug eksponatų buvo dovanota lietuviams. Galų gale, Vokietijos žemės ūkio ministerija dar padovanojo 1 milijoną DM žemės ūkio technikos atsarginėms dalims pirkti.

Nukentėjo į Vilnių atvykusi kelių JAV senatorių delegacija. Kortežui važiuojant iš aerodromo į ambasadą, į vieną diplomatinę mašiną įsirežė skubantis taksistas. Kadangi buvo sužeistų svečių, delegacija tuoj išskrido į Vokietijoje esančią JAV karo ligoninę pasitikrinimui. Numatyti susitikimai neįvyko.

Vaclovas Daunius

TRUMPAI IŠ VISUR

Serbijos vyriausybė paskelbė nesanti atsakinga už buvusios Jugoslavijos kariuomenės veiksmus Bosnijoje, kur ji veda pilietinį karą prieš musulmonus ir kroatų. Serbija sakosi atšaukusi savo piliečius iš Jugoslavijos kariuomenės Bosnijoje, o ten pasilikę 90 procentų serbų karių yra Bosnijos piliečiai.

*

Bosnijos sostinėje Sarajeve vyksta aršios kovos, miestas supamas ir nuolat bombarduojamas Jugoslavijos aviacijos. Didesnioji Europos bendruomenės Taikos priežiūros personalo dalis iš Sarajevo atitaukta į Split uostamiestį Kroatijoje.

*

Rusijos prezidentas B. Jelcinas paskebė dekretą, įkuriantį atskirą Rusijos kariuomenę. Jis pats laikinai perėmė vyriausio karo vado funkcijas, betarpišką kariuomenės priežiūrą pavėsdamas gynybos viceministrui generolui Pavelui Graševui. B. Jelcinui priklausys ir užsienyje stovinčios rusų karinės pajėgos, t. y., ir rusų igulos Baltijos valstybėse, Lenkijoje ir Vokietijoje.

*

Vokietijoje pasibaigė streikų banga, didžiosioms unijoms priėmus vyriausybės pasiūlytą algų pakėlimą šiek tiek didesnę nei 5 procentai, vietoje reikalautų 9,5 procentų.

*

Lenkijos parlamentas atmetė vyriausybės pristatytą antiinflacinį biudžetą, tuo pavojun pastatydamas sutartį su Tarptautinių piniginių fondų. Lenkijos finansų ministras Andrzej Olechowski įteikė savo atsisakymo pareiškimą.

*

Rusijos prezidento Boriso Jelcino įsakymu, miške netoli Ekaterinburgo iškasti ir ištirti nužudyto caro Nikolajaus II ir jo šeimos griaučiai. Archeologai, apžiūrėję kaulus, tvirtina, kad surasti visų caro vaikų, tarp jų ir jauniausios dukters Anastazijos, palaikai. Tai įrodytų, kad 1984 metais mirusi Anna Anderson neteisingai skelbėsi išsigelbėjusia caraite.

*

Gegužės 6 dieną, sulaukusi 90 metų amžiaus, Paryžiuje mirė vokiečių kilmės kino aktorė Marlene Dietrich. Savo laiku Hitleris veltui yra bandęs šią aktorę iš Holivudo prisivilioti atgal į Vokietiją. Antrojo pasaulinio karo metu garsioji aktorė koncertavo alijantų kariams. Marlene Dietrich bus palaidota Berlyne.

*

Po kruvinių kovų tarp komunistinės vyriausybės pajėgų ir opozicinės musulmonų ir demokratų koalicijos Tadžikistano sostinėje Diušanbe, viršų paėmė sukilėliai. Komunistas prezidentas Rachman Nabijevas pasirašė dekretus, kuriais atsisakė savo galių ir liko tik nominalia Tadžikistano valstybės galva.

*

Naujoji mudžachidyn vyriausybė Afganistane pamažu įveda musulmoniškus įstatymus. Krašte griežtai uždraustas alkoholio ir narkotikų vartojimas, grąsinant kūno bausmėmis, moterys paprašytos nešioti viską pridengiančius musulmoniškus drabužius.

SNIEČKAUS METAI

Pradėjus tyrinėti Lietuvos komunistų partijos archyvus, atsivėrė daug faktų, apie kuriuos anksčiau buvo galima tik spėlioti. Perspausdiname dvi ištraukas iš istoriko Vytauto Tininio ilgokos studijos, spausdintos "Lietuvos ryto" 52 – 55 numeruose. Pirmoji ištrauka liečia Sniečkaus laikyseną N. Chruščiovo metais grįžtančių tremtinių atžvilgiu. Antra ištrauka pasakoja apie tai, kaip A. Sniečkus žiūrėjo į Katalikų Bažnyčią.

TREMTINIAI

A. Sniečkui, kaip ištikimam bolševizmo idėjų šalininkui, 1956 – 1959 m. politinės permainos Sovietų Sąjungoje buvo netikėtos ir nepriimtinos. Praktiškai buvo griauinama tai, dėl ko taip sunkiai ir ilgai buvo kovojama: grąžinami iš įkalinimo ir tremties vietų "buožės, banditai, jų rėmėjai, kunigai, buržuaziniai veikėjai ir nacionalistai", atsisakyta "aštrėjančios klasių kovos ir politinio budrumo" politikos, o tai "tikrai" labai tiko Lietuvos sąlygoms.

1956 m. gruodžio 6 d. A. Sniečkus LKP CK biuro vardu pažymoje SSKP CK Prezidiumui apgailestavo: "Respublikos politinei padėčiai neigiamos įtakos turi ir tai, kad paskutiniu metu į Lietuvą po amnestijos ir atlikus bausmę be mūsų žinios grįžo daug žmonių, anksčiau įvykdžiusių sunkius kontrrevoliucinius nusikaltimus. O tai leido pakelti galvas "nacionalistams". Reikia pažymėti, kad ši kartą nacionalistinio pobūdžio reiškiniai šiandien apėmė daug platesnes gyventojų grupes". Tad dar prieš mėnesį (lapkričio 5 d.) LKP CK biuras nutarė "prašyti SSKP CK Prezidiumo dėl SSRS AT Prezidiumo įsako išleidimo, draudžiančio be specialaus kiekvienu atveju LSSR MT leidimo grįžti į Lietuvą, Latviją, Baltarusiją ir Kaliningrado sritį buvusiems buržuazinių vyriausybių vadovams ir nariams, buržuazinių politinių partijų lyderiams, nacionalistinių organizacijų ir ginkluotųjų gaujų aktyviems dalyviams ir vadams". Kadangi Kaunas ir toliau išliko lietuvių tautos opozicinių nuotaikų reiškimosi centru, LKP vadovai taip pat prašė šiam miestui suteikti "režiminį" statusą.

SSKP CK atsižvelgė į šiuos prašymus. 1956 m. pabaigoje Kaunas buvo įtrauktas į ypatingojo režimo SSRS miestų sąrašą. Jau vėliau, 1959 m., pažymoje į SSKP A. Sniečkus pažymėjo, kad "remiantis šiuo nutarimu paskutiniu metu iš miesto buvo išskeldinti 443 žmonės, atvykę po tremties". Buvo imtasi priemonių ir prieš grįžtančius nuteistuosius, tremtinius: kai kuriems iš jų draudžiama apsigyventi Lietuvoje arba anksčiau gyventose vietose, neleidžiama dirbti vadovaujančio darbo ir kt. Tačiau tai nesutrukdė grįžti į Lietuvą tūkstančiams žmonių, iš jų net buvusiems rezistentams. 1970 m. duomenimis, iš 111 508 ištremtų žmonių leista gyventi Respublikoje 71 522, iš jų reabilituoti tik 5 667. Kitoje informacijoje nurodytas 20 tūkst. atvykusių į Lietuvą nubaustų už ypatingai sunkius valstybinius nusikaltimus ir 60 tūkst. tremtinių skaičius. Pabrėžtina, kad kai kuriuose dokumentuose pažymimas 200 tūkst. ištremtųjų iš Lietuvos skaičius.

Tremtinių grįžimas didino LKP vadovybės nepasitenkinimą ir susirūpinimą. A. Sniečkus, K. Liaudis bei "dešinioji" A. Sniečkaus ranka V. Niunka asmeniškai ne kartą Maskvoje kalbėjo apie Lietuvos partizanų ir

kitų rezistencijos dalyvių "neteisėtą" reabilitavimą, taip pat piktingai Kremliaus nuolaidomis Lietuvos katalikų bažnyčiai, nors SSKP CK nurodymams niekada neprieštaravo. Tačiau laikai keitėsi. SSRS tarptautinis prestižas buvo svarbiau už mažos respublikos vadovų kritines pastabas ar apgailestavimus.

Turėdamas gerą politinę intuiciją ir matydamas permainas Sovietų Sąjungoje, A. Sniečkus, nors jam tai ir buvo sunku padaryti, atsisakė ankstesnio požiūrio į stalininio socializmo kūrimo metodus ir santūriai rėmė N. Chruščiovą, praktiškai jį išgelbėjusį nuo L. Berijos susidorojimo dar 1953 m. vasarą. Iki J. Stalino mirties A. Sniečkaus balsas Lietuvoje buvo nežymus – beveik viskas priklausė nuo VKP (b) CK, NKVD, MGB ir čia atsiųstų aukštų pareigų užimančių žmonių. Dabar situacija pasikeitė. Naudodamasis SSRS vadovų nesutarimais (1955 – 1957 m.), A. Sniečkus stiprino savo pozicijas Lietuvoje. Nepretenduojantis į aukštesnius postus centriniuose partijos organuose, akad. J. Bulavo žodžiais tariant, sugebantis apsimesti kukliu ir draugišku žmogumi, jis daugeliui Maskvos pareigūnų kėlė simpatijas. A. Sniečkus kaip ir anksčiau buvo santūrus, atvirai nereikšė savo nuomonės įvairiais sovietinės imperijos gyvenimo klausimais. Tai nebuvo jo politinės veiklos sritis. Pirmiausia A. Sniečkui rūpėjo respublikos partinė organizacija, nuo kurios priklausė visos Lietuvos ir jo paties politinė padėtis. Todėl vienas pirmųjų žingsnių, siekusių paremti LKP CK I-jo sekretoriaus vienvaldiškumą, buvo aukščiausiojo respublikos valdžios ešelono darbuotojų valdžios kompetencijos ir jų lojalumo jam išaiškinimas.

BAŽNYČIA

N. Chruščiovo politinės permainos lietė ir bažnyčią. 1954 m. SSSR CK priėmė keletą nutarimų, kuriuose buvo atsisakoma tiesioginio ir atviro bažnyčios spaudimo, net skatinama ieškoti dialogo. Iš įkalinimo vietų pradėta leisti dvasininkus 1953 – 1959 m. iš 362 suimtų kunigų į Lietuvą sugrįžo 250. Pajutusi permainas Lietuvos bažnyčios vadovybė, aplenkdamas Respublikos vadovus (su jais tartis buvo neįmanoma) 1955 m. kreipėsi į SSSR religinių kultūrų tarybą (RKRT) ir jos igaliojimą I. Polianskį, prašydami leisti spausdinti religinę literatūrą, grąžinti Vilniaus Arkikatedrą, statyti naują bažnyčią Klaipėdoje ir kt. Buvo net numatyta pastatyti Lietuvoje ir Latvijoje 10 naujų ir atstatyti 15 senų bažnyčių. I. Polianskis su daugeliu prašymų sutiko. Galutinį žodį turėjo tarti A. Sniečkus.

1955 m. gruodžio 22 d. A. Sniečkaus pavedimu M. Gedvilas ir LTSR RKRT igaliojimas B. Pušinis oficialiai priėmė vyskupus P. Maželį, J. Steponavičių ir kanauninką Stankevičių. Vyskupas K. Paltarokas dėl ligos atvykti negalėjo. Buvo pasikeista nuomonėmis. Dvasiškai prašė to paties, ko ir Maskvoje. Lietuvos kolaborantai nieko nežadėjo, bet leido suprasti, kad į kai kuriuos prašymus bus atsižvelgta. Po priėmimo aukštieji dvasininkai nuvyko pas vyskupą K. Paltaroką ir jį informavo. Buvo konstatuota, jog šis susitikimas – tai pozityvus bažnyčios ir tikinčiųjų gyvenimo reiškinys. Nors tada kanauninkas Stankevičius pastebėjo: "Tikimės, kad kito susitikimo su vyriausybės vadovais neprireiks laukti dešimt metų". (Pirmas toks susitiki-

mas įvyko 1945 m. birželį.)

"Atsižvelgiant į šį svarbų įvykį Lietuvos katalikų bažnyčios gyvenime ir išaiškinant vadovybės ir parapajinės dvasininkijos nuotaikas, buvo imtasi tam tikrų priemonių". – rašė KGB pirmininkas K. Liaudis slaptoje pažymoje A. Sniečkui. Visų aukštų dvasininkų konfidenciali pokalbio stenograma gulė ant K. Liaudžio, o vėliau ant A. Sniečkaus stalo. Kaip tai atsitiko, šiandien sunku pasakyti, tačiau manoma, kad tarp kunigų taip pat buvo KGB agentų. Apie tai liudija KGB pažymos A. Sniečkui. 1957 m. balandžio 29 d. K. Liaudis rašė, jog vienas iš svarbiausių KGB politikos uždavinių ir toliau išlieka "mūsų agentūros ir progresyviai nusiteikusių kunigų iškėlimas į vadovaujančius katalikų bažnyčios postus, jų autoriteto stiprinimas ir sąlygų sudarymas jiems propaguoti taikų sambūvį su Tarybų valdžia". K. Liaudis pabrėžė, kad grįžtantys iš ištremties kunigai stengiasi susigrąžinti savo įtaką ir autoritetą, o tai trukdo KGB agentūros infiltracijai į katalikų bažnyčią. Tačiau užtikrino, kad KGB pastangos ir toliau bus nukreiptos, jog būtų išsaugoti mūsų agentūros rankose vadovaujantys katalikų hierarchijos postai, šalinti trūkumus esamoje agentūroje, užverbuoti ir auklėti naują agentūrą, ypač iš kunigų, grįžtančių iš įkalinimo vietų". Tačiau 1957 m. birželio 10 d. K. Liaudis rašė apie iškilius sunkumus: "lėtai kuriamas patikimas agentūrinis aparatas iš kunigų ir sunkiai išaiškinami nelegalūs kanalai su Vatikanu".

Kunigų prašymai ir Kremliaus nuolaidžiavimas jiems kėlė LKP vadovybės, konkrečiai A. Sniečkaus didelį nepasitenkinimą. Po susitikimo su dvasininkija buvo ilgai svarstoma, kiek ir kur galima padaryti nuolaidų bažnyčiai. 1956 m. vasario 6 d. "Katalikų žurnalo" išleidimui pritarė K. Liaudis, nurodęs, jog "žurnalo cenzūrinį tikrinimą pavesti Glavlitui", tačiau nesutiko dėl Katedros atidavimo ir naujos bažnyčios statybos Klaipėdoje.

1956 m. rugsėjo 15 d. į Sniečkų kreipėsi B. Pušinis, taip pat pasisakęs už religinės literatūros spausdinimo leidimą (50 tūkst. maldaknygių, 2 tūkst. mėnesinio "Katalikų žurnalo", 15 tūkst. katalikų kalendorių ir kt.). "Ši, anksčiau išvardinta literatūra, reikalinga išleisti išeinant iš tam tikrų politinių sumetimų", – rašė B. Pušinis. Su tam tikrais apribojimais A. Sniečkus sutiko, nors numatyta periodinė spauda taip ir nepasirodė.

Didelė polemika vyko dėl Vilniaus arkikatedros. A. Sniečkus buvo kategoriškai prieš jos atidavimą tikintie-

siams. 1956 m. birželio 6 d. pažymoje SSKP CK A. Sniečkus nedviprasmiškai pabrėžė, kad SSRS RKRT ir jos igaliojimas I. Polianskis "kartais neapgalvotai katalikų bažnyčiai suteikia per daug lengvatų ir tuo skatina jos agresyvumą". A. Sniečkų neramino tai, kad dar balandžio 20 d. I. Polianskis pareikalavo katedros viduje nieko nekeisti. Buvo numatyta ją grąžinti tikintiesiems. Reikėjo tik formalaus A. Sniečkaus sutikimo. Tačiau jo nebuvo. Tada I. Polianskis kreipėsi į SSKP CK. Bet ir ten A. Sniečkus laimėjo, įrodęs, kad nuolaidų bažnyčiai daryti negalima. Apie tai jis rašė savo pažymose į SSKP CK. Vienoje iš jų (1956.12.06) teigiama, kad "žymi dvasininkijos dalis ir toliau pasilieka priešiškoje, antisovietinėse pozicijose. Katalikų bažnyčia ne tik kursto religines, bet ir nacionalines atgyvenas. Nacionalistiškai nusiteikę elementai bando pavaizduoti katalikų bažnyčią kaip lietuvių tautos ir kultūros "gynėją" nuo "rusifikacijos". Kitame rašte (1960.12.07) A. Sniečkus akcentavo: "šios bažnyčios uždarymas turėjo didelę reikšmę kovoje už katalikų bažnyčios susilpninimą, nes katedra (65 tūkst. kub. m) kaip religinis centras turėjo tam tikrą įtaką gyventojams". Tuo tarpu, SSRS RKRT "su mūsų argumentais nesiškaitė (...) ir trukdė mums kovą prieš katalikų bažnyčią".

Vilniaus arkikatedros likimas buvo nuspręstas. Tačiau nuolaida katalikų bažnyčiai buvo padaryta – 1956 m. M. Šumauskas pasirašė leidimą statyti bažnyčią Klaipėdoje. LKP vadovai buvo priversti nusileisti Maskvai, konkrečiai I. Polianskiui, jo reikalavimams bei argumentams (didinamas SSRS tarptautinis prestižas, užsieniečiai turės kur melstis). Dėl to 1960 m. M. Šumauskas apgailestavo: "Ilga laiką iš viršaus mus spaudė Polianskis. Jis komandavo ir reikalavo, kad greičiau pradėtume statyti".

Katalikų bažnyčia buvo persekiama visą pokario laiką. 1945 – 1960 m. Lietuvoje buvo uždarytos 136 veikiančios bažnyčios, 3 kunigų seminarijos. Jeigu 1946 m. Kauno kunigų seminarijoje mokėsi 350 klierikų, tai 1949 m. – 150, 1960 m. – 55. Net "destalinizacijos laikotarpiu (1956 – 1960) Lietuvoje buvo uždarytos 7 katalikų bažnyčios, suimta 11 kunigų, visai persekiojami dvasininkijos vadovai. Šioje konfrontacijoje su Maskva ir bažnyčia A. Sniečkus pasirodė kaip principingas bolševizmo idėjų pasekėjas ir pakankamai savarankiškas politikas. A. Sniečkaus kairuoliškos pažiūros šioje srityje sustiprino jo autoritetą Maskvoje, ir tai pravertė 1959 m. vasarą.

AUKOS TAUTINIAM OLIMPINIAM KOMITETUI

Lietuvos olimpinės delegacijos nariams Barselonos žaidynėse paremti, LTOK'ui Geelonge auکو:

500 dolerių – Geelongo sporto klubas "Vytis";

po 100 dolerių – S. Šutas (jaunesnysis), Geelongo lietuvių sąjungos klubas;

po 50 dolerių – Geelongo Apylinkės valdyba, Geelongo lietuvių moterų draugija;

25 dolerius – Geelongo lietuvių skautų židinys;

po 20 dolerių – K. ir D. Lynikai, M. ir F. Andriukoniai, V. Brazelis, E. Reilly, P. Vaičekas;

15 dolerių – A. Kymantas;

po 10 dolerių – L. Bungarda, V.

Brener, K. Starinskas, O. Akenis, A. Kaladė, D. Juchnevičius, A. Jančiauskienė, P. Bandza, M. Buckienė, A. Watach, A. Bandzienė, E. Koszela, M. Kymantas, R. Liebich, J. Gaillius, D. Bertašienė, I. Valodkienė, G. Valaitienė, A. Obeliūnas, M. Anskaitis, V. Šalaviejus;

po 5 dolerius – E. Jančiauskienė, A. Žvirblis, V. Stuikevičius, E. Schredienė, J. Manikauskas, D. Scano.

Už aukas, sutelktas Geelonge, reiškiau gilią padėką Geelongo sporto klubo "Vyčio" pirmininkui S. Šutui ir valdybai, o taip pat ir visiems auکوjuosiem.

J. Jonavičius

LTOK atstovas Australijoje

BENDRUOMENĖS DARBŲ BARUOSE

MARGUČIŲ MENAS HOBARTE

Velykos! Velykos atėjo pas mus! Deja tik, mažoje mūsų bendruomenėje, be kunigo, be didesnio šviesuolių skaičiaus, lietuviški Velykų papročiai lyg ir užsimiršo. Tik dėka Lietuviškų studijų draugijos prie Hobarto universiteto nors viena lietuviška tradicija buvo atgaivinta – tai margučių marginimas.

marginti lietuviškų raštų motyvais ir, be jokios abejonės, būtų tikė garsiausiai parodai.

Tarp naujai apsilankiusių susitikome su Algiu Makarevičium, tik prieš dieną atvykusiu į Hobartą iš Lietuvos. Malonu buvo susitikti su šiuo jaunu lietuviu, kuris kelią į Hobartą rado, nugalėjęs daugelį sunkumų. Hobarto

Geelongo savaitgalio mokyklos "artistai" velykinio pobūvio metu.

Kaip kasmet, tai ir šiais metais, balandžio mėnesio tryliktos dienos vakare susirinkome universiteto patalpose Velykoms margučių prisimarginti ir australus bei atvykėlius iš kitų kraštų su šiuo menu supažindinti. Gaila, lietuvių galėjo susirinkti daugiau. Bet tie, kurie atvyko, tikrai nenusivylė. Praleidome drauge labai malonų vakarą ne tik margučius margindami, bet ir su naujais žmonėmis susitikom, susipažinom su kitų tautybių svečiais. Malonu buvo matyti jaunus australus atidžiai mėginančius išmokyti meno taip skirtingo nuo įprasto. Daugelis margučių buvo

universitete Algiui išrūpinta stipendija, Australijos ambasadoje Lietuvai, kuri randasi Danijoje, Algis gavo pinigines paramos kelionei į Australiją. Algiui ateityje gal nebus lengva – iš gaunamų lėšų pragyventi nebus lengva, o maža lietuvių kolonija Hobarte daug pagelbėti negali. Tikimės, kad Algis sunkumus nugalėti sugebės ir stipendiją sunaudos savo išsilavinimui, o grįžęs Lietuvon įgytas žinias panaudos Lietuvos ekonominiam atstatymui. Hobartiškiai linki Algiui sėkmės ir išvermės visus sunkumus nugalint, o taip pat ir studijose.

S. Augustavičius

„NERINGOS“ KLUBO IŠVYKA

Balandžio 22 dienos rytas išaušo gana apsiniaukęs ir meldėme Dievą, kad duotų gražią dieną Sydnėjaus pensininkų iškylai laivu.

Anksti ryte Lietuvių namų kiemas jau buvo pilnas susirinkusių išvykai. Tuo susirikiavome į eiles ir, pro pirmosios mašinos langą plevėsuojančios lietuviškos Trispalvės lydimi (ją laikė mano žmona), nuvažiavome link Moorebank prieplaukos. Vėsoka, šaltas vėjas pučia. Tik staiga saulė pro kraštelį didelio debesies nusišypso ir tuo pačiu metu prieplaukoje pasirodo baltas kaip gublė laivas. Susėdame į mums nurodytas kėdes, skaitau – keturių keliautojų trūksta. Bet laivas jau tolsta nuo kranto, o kažkas iš keliaujančių praneša, kad pavėlavusieji stovi ant kranto. Laivo vedėjos prašau, kad grąžintų trumpai minutėlei laivą į krantą, reikia paimti pavėlavusius. Sako, kad laivo sustabdyti jau nebegalima. Gaila, teko juos palikti...

Laivui kiek paplaukus, vedančioji

per garsiakalbį praneša, kad šiuo laivu vyksta lietuviai, pensininkų klubas "Neringa" ir dar dvi grupės. Viso apie šimtas žmonių. Muzikantas ima groti ir dainuoti pažįstamas melodijas, prieš kiek metų neretai dainuotas mūsų salėse. Aplink tie patys veidai, tik šiandien jie visi kažkokie rimtesni, tos pačios akys, tik šiandien – liūdnos.

Laivo tarnautojai pradeda vaišinti kava ir pyragaičiais, po kavos visi atsigavo ir suskambo daina, po to kita ir dar kita, viena lietuviška, kita australų ir vėl lietuviška. Praplaukiant pro Picnic Point Vladas užvedė dainą "Ar aš tau, sese, nesakiau", visi "Neringos" nariai linksmai jam pritarė, o Genovaitė su Pranu dar ir per garsiakalbį palaikė, o dar po kiek laiko lietuviams pritarė ir visi laivu keliavusieji. Prasidėjo tikros linksmybės, sveikinimai su gimimo diena, dovanų dalinimas, kas norėjo – linksminosi prie laivo bufeto.

Laivo palydovė vis mums aiškino apie praplaukiamas vietas. Pavakaryje

persikėlė į Londoną.

J. Grudzinskas buvo gimęs 1912 m. spalio 27 d. Gedėti liko našlė, dantų gydytoja Ona Grudzinskienė ir sūnūs su šeimomis.

B. Ž.

KOMITETAS LR DIPLOMATINEI ATSTOVYBEI REMTI

Gegužės 10 dieną Lietuvių klube Bankstowne įvykusio viešo susirinkimo metu buvo vienbalsiai nutarta įsteigti komitetą Lietuvos Respublikos diplomatinei atstovybei remti (Committee for the Support of Lithuanian Diplomatic Representation in Australia). Komiteto uždavinys – telkti lėšas Lietuvos atstovybės išlaidų, ryšium su jo funkcijomis Australijoje, padengimui.

Komiteto knygos bus pateikiamos patvirtinti ALB Krašto kontrolės komisijai, o darbų planas – ALB Krašto tarybos suvažiavimo patvirtinimui.

Susirinkimo metu buvo išrinktas septynių asmenų komitetas, pareigomis pasiskirstęs sekančiai: pirmininkas V. Patašius, vicepirmininkai dr. I. Venclovas, dr. R. Zakarevičius, išdininkas A. Milašas, sekretorius V. Šliogeris, nariai L. Cox ir dr. D. Kairaitis.

Susirinkimo dalyviai atstovybės paramai suaukojo 370 dolerių.

Komitetas jau dabar priima aukas atstovybės paramai. Čekius prašome rašyti: "Lithuanian Diplomatic Fund" vardu ir siųsti komiteto išdininkui A. Milašui, 20/58 Oxford St., Epping, NSW 2121.

V. Patašius
Komiteto pirmininkas

Įsisteigus komitetui Lietuvos Respublikos diplomatinei atstovybei remti, visi ALB Apylinkių pirmininkai ir kiti įgaliotiniai, renka aukas Lietuvos Respublikos piliečio pažymėjimų išdavimo išlaidoms padengti, yra prašomi likutį nuo Jūsų išlaidų siųsti ne Lietuvos Respublikos konsulatui, bet komiteto išdininkui A. Milašui, 20/58 Oxford Street, Epping, NSW 2121.

Dr. A. Kabaila
LR garbės konsulas
Australijoje

DĖL PILIETYBĖS ĮSTATYMO

Agitacija apie Lietuvos pilietybės atstatymą, pasitraukusiems iš Lietuvos, buvo daugiau vedama tarp išeivijos tautiečių, nei pačioje Lietuvoje. Tai įvyko dėl emocinių, turto atgavimo tėvynėje ir kitų priežasčių.

Šių metų balandžio mėnesio pradžioje Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba pranešė, kad po daugelio neaiškumų ir nuoskaudų, visi, Lietuvos piliečiais buvę iki 1940 metų birželio 15 dienos ir apie tai pateikę įrodymus, turi teisę gauti Lietuvos Respublikos piliečio pasą ar pažymėjimą.

Džiaugiamės, kad formaliai galime atstatyti turėtą Lietuvos pilietybę. Lankant tėvynę, nereikės daugiau prašyti vizų, gai netgi galėsime balsuoti rinkimuose. Tačiau atsirado abejonių ar tai neturės įtakos mūsų, kaip Australijos piliečių, teisėms. Kilo klausimai, kokios garantijos bus dėl pensijų gavimo ar netgi darbo nepraradimo? Buvo netgi pasiūlymų, kad Australijos ir Lietuvos vyriausybės turėtų sudaryti sutartį dėl dvigubos pilietybės.

Galimybė turėti dvi pilietybes priklauso grynai nuo įstatymų tų valstybių, kurių pilietybes tas ar kitas asmuo turi. Australija dėl dvigubos pilietybės su jokia kita valstybe sutarčių nėra sudariusi, tačiau nemažai Australijos piliečių turi dar ir kitos valstybės pilietybę tikrai todėl, kad tų abiejų valstybių įstatymai tam neprieštarauja. Australijos valdžia su kai kuriais kraštais yra pasirašiusi

sutartį dėl pasikeitimo žiniomis apie pilietybės priėmimą ir dėl pensijų išmokėjimo tiems piliečiams, kurie iš Australijos grįžo gyventi į savo gimtąjį kraštą.

Pagal Australijos įstatymus, jos pilietis praranda savo pilietybę, jeigu jis įteikia prašymą ir gauna svetimo krašto pilietybę (par. 17 Australian Citizenship Act 1948).

Australijos lietuviai, padavę prašymus Lietuvos Respublikos pilietybės atstatymui, negauna svetimo krašto pilietybės, kadangi jie savo pilietybės nėra praradę – jiems tik atstatoma tai, kas visą laiką priklausė ir, atlikus atitinkamus įrodymų reikalavimus, minėtus antrame šio straipsnio paragrafe, išduodamas pasas ar piliečio pažymėjimas. Kai kas gali ginčyti, kad pravesta procedūra gali pažeisti minėtą Australijos įstatymą, tačiau dėl to gali būti nuomonių skirtumai netgi ir tarp teisininkų.

Apie Lietuvos Respublikos pilietybės įstatymą buvo pranešta Australijos užsienio reikalų ir imigracijos ministerijoms. Kiek žinoma, jokios kritiškos nuomonės šiuo klausimu nėra gauta. Imigracijos ministerija yra formaliai paprašyta pranešti ar nėra šiais klausimais numatoma kokių nors problemų, tačiau užtruks kiek laiko, kol atsakymas bus gautas.

Kai kam gal bus įdomu, kad man jau išduotas Lietuvos Respublikos piliečio pažymėjimas.

Viktoras Martišius

laivas grįžo į prieplauką ir buvo gaila skirtis su tokia linksma ir gražia "Neringos" šeima. Jautėmės lyg būtume numetę ne vieną dešimtį metų

ir daug kasdieninių rūpesčių. Iki pasimatymo sekančioje mūsų išklyoje po Sydnėjaus uostą, kuri įvyks birželio 3 dieną laivu "Captain Cook"! F. S.

REMKITE

AUSTRALIJOS LIETUVIŲ FONDA

nes jo tikslas yra: skatinti, remti ir puoselėti lietuvių tautinę kultūrą, mokslą, švietimą, meną ir kitas lietuvių kultūrinės apraiškas. Fondą stiprinsime ir jį ugdytume, jei įvairiomis progomis jam aukosime, stosime jo nariais ir nepamiršime jo surašydami testamentus. Testamentuose reikia įrašyti tiksliai angliškąjį Fondo pavadinimą ir adresą:

AUSTRALIAN LITHUANIAN FOUNDATION INC.

44 - 50 Errol Street, North Melbourne, Vic. 3051

Visą korespondenciją ir aukas prašome siųsti adresu:

P. O. Box 11, North Melbourne, Vic. 3051

Australijos Lietuvių Fondo Valdyba

MŪSŲ MIRUSIEJI

Baigiant šį "Mūsų Pastogės" numerį, gauta žinia iš B. Barkaus, kad gegužės 6 dieną Londone mirė

A.A. inž. JONAS GRUDZINSKAS. Velionis anksčiau yra gyvenęs Sydnėje ir tik praeitais metais

SPORTAS

6

LIETUVOS KREPŠININKAI AUSTRALIJOJE

Pranešime, gautame iš Canberros, sakoma, kad Lietuvos olimpinės krepšinio rinktinės nariai Šarūnas Marčiulionis, Arvydas Sabonis, Rimas Kurtinaitis ir Valdemaras Chomičius nėra įtraukti į reprezentacinę Lietuvos krepšinio rinktinę, kuri atvyksta Australijon. Šie sportininkai saugojami Barselonos olimpiadai ir šešiuose susitikimuose su Australijos rinktinė nedalyvaus. Australijon atskrenda dešimt žaidėjų ir tik vienas tarp jų yra žemesnis nei 2 metrai. Atvyksiančių krepšininkų tarpe yra Leonas Rautins (jo tėvas latvis, mama lietuvė). 1978 ir 1982 metais Leonas žaidė Kanados rinktinėje, kai pastaroji dalyvavo Pasaulio krepšinio pirmenybėse, o po to žaidė Amerikos profesionalų komandoje "Philadelphia 76". Kitas garsus krepšininkas Kęstutis Aleksynas yra 211 cm aukščio, jis žaidė Ispanijos ir Italijos profesionalų komandose. O kaip išsireiškė Australijos krepšinio rinktinės treneris A. Hurley, Australijos rinktinė yra taip pat labai aukšto ūgio komanda, jos sudėtyje žais vienas žaidėjas, kuris žaidė, kai Australijos krepšininkai per paskutines sekundes tik vieno tašto persvara nugalėjo lietuvius tarptautiniame turnyre Olandijos mieste Haarleme. Ši rinktinė atrodo yra daug pajėgesnė ir ūgiu aukštesnė, gaila kad neatvyksta Lietuvos krepšinio žvaigždės žinomos visame pasaulyje. Lietuvos krepšininkų rinktinę iškvietė ir remia "National Campaign against Drugs Abuse". Australijos krepšinio rinktinė pagrįdžiai treniruosis Canberroje, kur yra Australijos sporto institutas.

A. Laukaitis

Lietuvos krepšinio komanda į Australiją atskrenda gegužės 19 dieną. Pirmiausiai krepšininkai atvyksta į Perthą. Pirmasis susitikimas su Australijos krepšininkais įvyks Perth, gegužės 21 dieną. Lietuvos sportininkai žais su vietos "Wildcats" komanda. Gegužės 24 dieną lietuviai Adelaidėje rungtyniaus su vietos "36's" komanda, o gegužės 25 dieną susitiks su Australijos rinktinė. Gegužės 26 dieną tos pačios dvi komandos, Australijos ir Lietuvos rinktinės, susitiks Sydnejuje, o gegužės 26 dieną – Canberroje. Po to Lietuvos krepšininkai keturias dienas ilsėsis. Tomis dienomis numatyta, kad jie apsistos Australijos sporto institute Canberroje.

Gegužės 30 dieną Lietuvos krepšininkai yra pakviesti stebėti Australijos rinktinės žaidimą Sydnejuje.

Birželio 1 dieną Lietuvos ir Australijos rinktininių sportininkai vėl susitiks Newcastlio mieste, o sekancią dieną Illawaroje. Birželio 3 dieną įvyks paskutinės ir įdomiausios rungtynės Melbourne, "Glasshouse". Ru-

ngtynių pradžia 8 val. vakaro. Atgal Lietuvą Lietuvos krepšininkų išskridimas numatomas birželio 4 dieną.

Lietuvos krepšinio garbę Australijoje gins šie krepšininkai:

Sergiejus Jovaiša, – ūgis 6,6, gynėjas. Pasaulio, Europos ir Pasaulio klubų taurės čempionas. Šiuo metu žaidžia Vokietijoje;

Arūnas Vjsockas, – ūgis 6,7, puolėjas. Pasaulio klubų taurės ir Europos jaunimo čempionas. Šiuo metu žaidžia Lenkijoje;

Darius Dimavičius – ūgis 6,11, centras. Šiuo metu žaidžia Čekijos ir Slovakijos respublikoje, kur yra vienas iš rezultatyviausių žaidėjų;

Leonas Rautins ir Kęstutis Aleksynas, Žr. str. aukščiau.

Tribe Sirtautas – ūgis 7,0, centras. Tai vienas iš naujų Lietuvos krepšinio žvaigždžių. Žaidžia Kauno "Drobės" komandoje;

Algimantas Stulga – ūgis 7,1, centras. Progresuojantis Vilniaus "Statybos" krepšininkas;

Gintas Šivickas – ūgis 6,8, puolėjas. Kauno "Žalgirio" narys, šių metų Lietuvos čempionas;

Vaidas Jurgilas – ūgis 6,7, puolėjas. Kauno "Žalgirio" narys, šių metų Lietuvos čempionas;

Mindaugas Timinskas – ūgis 6,7, puolėjas. Kauno "Drobės" komandos narys;

Saulius Štombergas – ūgis 6,8, puolėjas. Kauno "Žalgirio" narys, šių metų Lietuvos čempionas;

Aurimas Palšys – ūgis 6,5, gynėjas. Kauno "Žalgirio" narys, šių metų Lietuvos čempionas;

Tauras Stumbrys – ūgis 6,6, gynėjas. Kauno "Žalgirio" narys, šių metų Lietuvos čempionas;

Darius Maskoliūnas – ūgis 6,5, gynėjas. Kauno "Žalgirio" narys, šių metų Lietuvos čempionas;

Kęstutis Kėmžūra – ūgis 6,5, gynėjas. Kauno "Atleto" komandos narys.

Rinktinės vyr. treneris keturis kartus Europos ir du kartus pasaulio ir olimpinis čempionas Modestas Paulauskas. Komandos treneris Vidas Virbickas, administratorius Andriejus Žukauskas, komandos sponsorius Edmundas Obelenis.

Šių varžybų tarpininku ir vertėju Australijos krepšinio federacija paskyrė Antaną Guogą. A. Guoga prašo, kad sporto klubų, kuriuose vyks krepšinio susitikimai, atstovai pasiskambintų jam ir susitartų dėl krepšininkų sutikimo. Skambinti jam galima telefonu (03) 699 8419 (namų), (018) 539 284 (darbo). Gintas Liutackas prašo kuo gausiau palaikyti Lietuvos krepšininkus savo dalyvavimu varžybose.

G. Liutackas

„M. P.“ ADMINISTRACIJOS PRANEŠIMAS

Pranešame, kad nuo š. m. liepos 1 d. "Mūsų Pastogės" metinė prenumerata bus 35 doleriai.

Visi, kurie nori susimokėti dar sena kaina (30 dolerių), turi tai atlikti iki liepos mėn. 1 d. Po šios datos visiems teks mokėti jau po 35 dolerius.

Dėkojame mieliems skaitytojams, atsiliepusiems į mūsų paraginius. Tik labai maža dalis jų neatsiliepė.

Nuo š. m. 21 – mo "Mūsų Pastogės" numerio laikraščio siuntimas jiems bus sustabdytas.

Informacija

Maloniai kviečiame visus ir iš visur apsilankyti į Melbourne "Dainos sambūrio" ruošiamą

PABALTIEČIŲ KONCERTA

kuris įvyks gegužės 24 dieną (sekmadienį), 3 val. po pietų Nth. Melbourne, Town Hall (netoli nuo Melbourne lietuvių namų).

Programoje dalyvaus: Melbourne "Dainos sambūrio", estų vyrų ir moterų chorai, latvių mišrus choras ir bendras trijų tautybių choras.

Įėjimas – 10 dolerių, jaunimui iki 15 metų – veltui. Bilietai parduodami prie įėjimo.

Nepraleiskite pirmo ir įdomaus koncerto, Lietuvai, Latvijai ir Estijai atgavus laisvę.

Melbourne "Dainos sambūris"

Sydnejaus sporto klubas "Kovas" kviečia visus į metinį

CHULIGANŲ BALIU

kuris įvyks gegužės 30 dieną, šeštadienį, 7.30 val. Lietuvių namuose.

Įdomiausiai apsirengusi pora laimės 100 dolerių prizą. Baliuje gres muzika ir lydės linksma nuotaika.

Bilieto kaina 15 dolerių, studentams – 10 dolerių.

BUTAS VILNIUJE

Vilniuje, netoli miesto centro, išnuomojami butas ar kambariai su virtuve ir visais patogumais. Molėtų rajone prie gražaus ežero yra vasarnamis. Kreiptis galima į Emiliją Barkuvienę, Vilnius 232042, Širvintų 61 – 1. Tel. 00 11 70 122 767 051 arba 00 11 70 122 767 151.

SYDNEJUJE

PRANEŠIMAS

Sydnejaus sporto klubas "Kovas" kviečia lietuvių bendruomenę į video-filmų popietę, kuri įvyks gegužės 24 dieną (sekmadienį), 2 val. po pietų Lietuvių namuose.

Popietės metu matysite įdomius Lietuvos teatrų pasirodymus, kirtus Lietuvos kunigaikščio Gedimino 650 metų sukakčiai, kuri buvo žymima Vilniuje. Tai istoriniai ir aukšto meninio lygio pasirodymai.

Įėjimo kaina tik 2 dolerių auka, kuri bus skirta jauniems "Kovo sportininkams.

Sporto klubo "Kovo" valdyba

PRANEŠIMAS

Visiems LPK "Neringos" nariams ir kitiems nariams, pageidaujantiems dalyvauti iškylėje pirmos klasės laivu "Captain Cook Coffe Cruise", pranešame, kad ekskursija įvyks birželio mėn. 3 dieną. Išvykos metu galėsime susipažinti su Sydnejaus uostu ir pakrantėse esančiais turuolių rajonais. Laivo palydovė papasakos mums apie vietas, kurias praplauksime, vaišins kava ir pyragaičiais.

Paprastai tokia kelionė kainuoja 24 dolerius, tačiau mūsų klubas šią kelionę gavo veltui, kaip reklamą kelionių pagarsinimui. Išvykos metu bus ruošiami pietūs "Lowenbrau" restorane, kuris yra Rock rajone, tik 200 metrų nuo "Captain Cook" prieplaukos. Jeigu pietauti eisime visi organizuotai, mus žada aptarnauti Bayer tautiniais drabužiais ir gros akordeonistas. Apie tai iš anksto, kelionės pradžioje, reikia pranešti kelionės vadovui, kad būtų aišku koks skaičius dalyvaus bendruose pietuose.

Išvykai reikia rinktis prieplaukoje 1.30 val. po pietų. Vietos užsakytos 50 – čiai žmonių. Kelionei registruotis galima pas valdybos narius: P. Sakalauską tel. 821 1780, sekretorę te. 747 2142, arba Lietuvių namuose

per susirinkimą, kuris įvyks gegužės 21 dieną. Laukiame visų.

Frank Sakas

LPK "Neringos" valdyba

VILNIUJE

VILNIUS LAUKIA LIETUVIŲ

Atvykstantiems į Vilnių ir pageidaujantiems apsistoti trumpesniai ar ilgesniai laikui privačiai, netoli miesto centro išnuomojamas butas ar kambariai su virtuve ir visais patogumais.

Savaitgaliais norintiems išvykti į provinciją, už prieinamą kainą parūpinama mašina. Vykstantiems Giedraičių, Molėtų kryptimi, pirmas sustojimas Giedraičiuose, apie 50 kilometrų nuo Vilniaus. Čia 1920 metais Lietuvos kariuomenė sustabdė lenkus. Šioje vietoje yra išlikę, bolševikų nenuverstas, gražus paminklas Lietuvos karžygiams. Visai netoliese ir nepaprastai gražios Dubingių apylinkės, savo grožiu garsėjančios ne tik Lietuvoje, bet ir už jos ribų.

Keliaujant toliau Molėtų kryptimi, prasideda Lietuvos ežerų karalystė, o prie vieno iš jų – gražus, lietuvių pastatytas dviejų aukštų vasarnamis. Tai puiki vieta poilsiui, yra biljardo ir staio teniso stalai, 4 vietų valtys, lauko pirtis, teniso kortas, du vindservingai.

Smulkesnę informaciją galite gauti pas Emiliją Barkuvienę iš Vilniaus, skambindami tel. 00 11 70 122 767 051 arba 00 11 70 122 767 151.

Mielas Tautieti,

jei turi "IBM Compatible" personalinį kompiuterį ir pageidauji juo spausdinti lietuviškai, tau mielai pagelbės gegužės – birželio mėnesiais Melbourne besisvečiuojantis Antanas iš Vilniaus. Galui įrašyti jums "MS Windows 3.1" programą su lietuviškais fontais. Pakeliui į Lietuvą, dar aplankysiu Sydnejų, Brisbanę, Adelaidę, Perthą. Kvieskite telefonu (03) 807 3515 Daną.

Antanas Banyš

MŪSŲ MIRUSIEJI

A. + A. JURGIS JURKŪNAS

Balandžio 15 dieną Rookwoodo kapinių lietuvių sekcijoje buvo palaidotas Jurgis Jurkūnas.

Jurgis Jurkūnas gimė 1907 metais Seinuose. Dėl jauno amžiaus Jurgis į Lietuvos kariuomenę patekti negalėjo, tačiau, gyvendamas Seinuose, savo žiniomis padėjo kariuomenei ir šauliams.

Lenkams okupavus Seinus, Jurgis perbėga į Lietuvą. Pasimokęs gimnazijoje, gauna tarnybą Lietuvos pasienio policijoje, kur dirba iki sovietų okupacijos.

Raudoniesiems grįžtant į Lietuvą, Jurgis su šeima 1944 metais pasitraukia Vokietijon. 1949 metais atvyksta į Australiją. Čia pradžia, kaip ir visiems imigrantams, gana sunki. Šeima pradžioje gyvena Gretoje; o šeimos galva privalomo darbo sutartį atlieka Sydnejaus vandentiekio valdyboje. Sutarčiai pasibaigus, Jurgis nusipirko žemės sklypą Condel Park ir pradėjo kurtis pastoviam gyvenimui.

Nors ir turėdamas begalę jaunų šeimos rūpesčių ir vargų, Jurgis jau tada suprato, kad bendruomenei būtina reikalingi savo namai. Jis stoja į įkūrėjų eilę, ir visą gyvenimą remia lietuvių namus, jo nariu lieka iki pat mirties.

Paskutiniaisiais metais sveikatai

A. Jurgis Jurkūnas.

pašlijus, Jurgiui Jurkūnui tenka apsigyventi Glen senų žmonių globos namuose. Čia ir nustojo balandžio 12 dieną plakusi jo širdis. Po kun. P. Martūzo atliktų religinių laidojimo apeigų, velionio palaikai buvo palydėti į amžinojo poilsio vietą. Velionis palaidotas šalia savo žmonos, mirusios jau prieš dešimtį metų.

Liūdesyje liko dukros Aldona Kolbakienė ir Danguolė Šapokienė, Gina ir sūnus Rimas su šeimomis.

Amžino atilsio mirusiam ir užuojauta jo šeimos nariams, aktyviems lietuvių bendruomenės nariams.

akras.

A. + A. STANISLAVA JŪRAGIENĖ

Po sunkios ir ilgos ligos, balandžio 29 dieną ši pasaulį apleido ištikima, net keturiasdešimt ketverių gyvenimo metų, poeto Juozo Almio Jūragio palydovė, jo žmona Stanislava Jūragienė.

Velionė buvo kilusi nuo Plungės. Karo audrų nublokšta į Vokietiją, 1948 metais ji išvyko Australijon. Pakeliui laive ji sutiko jauną poetą Juozą, o Bathursto stovykloje 1948 metų gegužės mėnesį jie sukuria šeimą.

Velionė mirė, sulaukus 76 metų amžiaus. Ji visą gyvenimą buvo ištikima vyro Juozo darbų ir kūrybos palydovė.

A.A. IGNAS BARAVYKAS,

gim. 1912 m., po sunkios kaulų vėžio ligos mirė balandžio 24 dieną. Gyveno Sydnejaus Greenacre priemiestyje, globojamas Šimborų šeimos.

Velionis palaidotas balandžio 28 dieną Rookwoodo kapinių lietuvių sekcijoje.

Ilsėkis ramybėje.

Po gedulingų pamaidų St. Joachims bažnyčioje, kurias laikė kun. P. Martūzas, artimųjų ir draugų buvo palydėta į Rookwoodo krematoriumą. Čia su velione Sydnejaus apylinkės vardu atsisveikino A. Kramilius, draugų vardu – Pranas Nagys ir Lidija Žalienė. Į amžinąjį gyvenimą velionė buvo palydėta giesme "Marija, Marija" ir Tautos himnu.

Velionės vyras Juozas Almis Jūragis padėkojo už atvykimą palydėti jo žmoną į amžinąjį gyvenimą ir pakvietė visus į lietuvių namus šermenų pietums.

Ilsėkis ramybėje, miela Stanislava, toli nuo gimtosios Žemaitijos.

a.k.

A.A. NIJOLĖ MIKALAUSKIENĖ,

62 metų amžiaus, mirė balandžio 28 dieną.

Velionė gegužės 2 dieną palaidota Sydnejaus Rookwoodo kapinių lietuvių sekcijoje. Laidojimo apeigas atliko kun. P. Martūzas.

Ilsėkis ramybėje.

B. Ž.

PADĖKA

Netekus žmonos, motinos, sesers, uošvienės ir močiutės

Emutės Schrederienės,

reiškiamo nuoširdžią padėką už užuojautas, gėles, brangios Emutės pagerbimui. Dėkojame taip pat už velionės palydėjimą į amžinojo poilsio vietą.

Visiems širdingai dėkojame.

O. Schrederis

PADĖKA

A. + A. Onutei-Ritai Rudienei

mirus, dėkojame visiems vienaip ar kitaip prisidėjusiems prie velionės palydėjimo paskutinėje jos kelionėje bei dalyvavusiems gedulingose pamaldose.

Dėkojame puošusiems karstą gėlėmis, tarusiems paskutinį atsivėlinimo žodį, užjautusiems žodžiu ir raštu toje sunkioje valandoje.

Vyras Mikas Rudys

Skausmingo liūdesio valandoje, netekus mylimos žmonos,

A. + A. Stanislavos Jūragienės

mūsų mielą ir brangų bičiulį Juozą Jūragį nuoširdžiai užjaučiame ir kartu liūdimė.

Eduardas ir Emilija Šlitteriai

Buvusiai bendradarbei

A. + A. Stanislavai Jūragienei

mirus, jos vyrą poetą Juozą Almį Jūragį nuoširdžiai užjaučiame ir kartu liūdimė.

Vincenta ir Pranas Antanaičiai,
Martina ir Anskis Reisgalis

A. + A. Stasiui Sagačiui

iškeliavus amžinybėn, jo žmoną Stasę, sūnus Evaldą ir Dalių nuoširdžiai užjaučiame ir drauge liūdimė.

Stasys, Mintautas ir Danylė Kranai

A. + A. Stasiui Sagačiui

mirus, reiškiau užuojautą jo žmonai Stasei, sūnams Evaldai ir Daliui, netekusiems mylimo vyro ir brangaus tėvo.

Su gilia užuojauta Jūsų Mikas Rudys

A. + A. Emmai Schrederienei

mirus, gilia užuojauta reiškiamo vyrui Otto, dukrai Lilly, sūnams Richard ir Gary, anūkams Michael, Anitai, Rebekah, Katy ir Joel, o taip pat ir visiems giminėms ir pažįstamiems.

"Šatrijos" tunto skautai ir vadovybė

Vietoj Gėlių

Pagerbdami

A.A. NIJOLĖ MIKALAUSKIENĖ, vietoje gėlių "Mūsų Pastogei" aukojame 70 dolerių.

Romas Urmonas su šeima,
Ričardas Urmonas su šeima

*

Pagerbdamas

A.A. STASI SAGATĮ, vietoje gėlių "Mūsų Pastogei" aukojau 20 dolerių.

A. R. Pomerinas

Pagerbdamas

A.A. STASI SAGATĮ, vietoje gėlių "Mūsų Pastogei" aukojau 50 dolerių.

Mikas Rudys

*

PATIKSLINIMAS

B. ir L. Barkai, pagerbdami a.a. Stanislavos Jūragienės atminimą, vietoje gėlių "Mūsų Pastogei" aukojau ne 10 dolerių, kaip buvo paskelbta, bet 20 dolerių.

*

Visiems aukojusiems nuoširdžiai dėkojame.

Redakcija

BUVUSIEMS POLITINIAMS KALINIAMS IR TREMTINIAMS

"...Gal jau laikas išeiti į šviesą, kad dabartinė karta sužinotų pilną tiesą apie mūsų praeities kelius. Nes kitaip, pagal Maironį: "Mūsų kovos, vargai, kaip be ryto naktis nesuprantama bus..." Tie žodžiai – ištrauka iš Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių tarybos įgalotinio J. Enčerio laiško, ne tik man, bet visiems politiniams kaliniams bei tremtiniams Australijoje. Taigi bandykite išpildyti Sąjungos prašymą ir nedelsdami aprašykite savo atsiminimus, susijusius su jūsų pergyvenimais nuo kalėjimų, karo metų belaisvės ir DP laikų.

Atminkite, kad jūs esate gyvi to laiko istorijos lapai. Paskubėkite tuos lapus užpildyti, nes laikas bėga greičiau, kaip mes. Jei turite kokių laiškų, raštų, nuotraukų ar dokumentų iš to laiko, irgi pridėkite.

Siųskite adresu: V. L. Mačys, P. O. Box 539, Pascoe Valle 3044. Jei turėtumėte kokių asmenišku pageidavimų dėl savo atsiminimų, aš juos įvykdysiu. Esu paskirtas Politinių

kalinių ir tremtinių įgalotiniu Australijoje. Surinkta medžiaga bus pasiųsta į Lietuvą, Politinių kalinių ir tremtinių sąjungai, Donelaičio g. 70b, Kaunas 3000.

V. L. Mačys

IEŠKO

Kazys C. Leknius ieško Australijoje gyvenančių giminių Petro Lekniaus, gim. 1923 m., ir jo brolio Juozo Lekniaus, gim. 1928 m.

Rašyti K. C. Lekniui, 17631 Foothills Drive, Sun City, Arizona 85373, U.S.A.

„Mūsų Pastogei“ aukojau

V. Pažereckas	Vič.	\$20
V. Bakaitis	Qld.	\$20
V. Tarvydas	NSW	\$35
V. Arlionis	NSW	\$30
O. Kapočienė	NSW	\$5

Nuoširdžiai dėkojame aukojusiems.

Redakcija

"Mūsų Pastogė" Nr.20 1992.5.18 psl. 7

KELIONĖS Į LIETUVĄ

Mes siūlome bilietus pagal vėliausias kainas, įskaitant ir tiesioginių skrydžių į VILNIŲ.

SPECIALIOS SEZONO VIDURIO KAINOS
RYGA - VILNIUS - TALINAS - tik nuo 2.290 dolerių.

- * Užsakykite keliones jau dabar, kadangi vietų yra nedaug. Galimi sustojimai - Singapūre ir Kopenhagoje.
- * Pasikvieskite savo gimines ar draugus į Australiją - pas mus specialios kainos:
MASKVA - AUSTRALIJA - MASKVA - 1.780 dolerių, arba galite gauti specialią kainą, skrendant Jugoslavijos oro linijų JAT lėktuvais.
- * Pas mus galite gauti bilietus su kainų nuolaidomis visomis oro linijomis, į visas pageidaujamas vietas.
- * Mes rupinamės jūsų svečių sveikatos draudimu.
- * Atminkite - mes taip pat ruošiamės oro keliones - ekskursijas į Europą, JAV, Kanadą, Aziją ar aplink pasaulį ir kt.
- * Jei jūs norite pasimatyti su giminėmis, draugais Rusijoje, mes laike kelių dienų galime organizuoti jų iškvietimą jums.
- * Taip pat padedame organizuoti ekskursijas Rusijoje, apsigyvenimą privačiuose namuose arba viešbučiuose.

GATEWAY TRAVEL PTY. LTD.

48 The Boulevard, Strathfield 2135.
Tel. 745 3333. L.c. Nr. 2TA 000 888.
Fakso Nr. (02) 745 3237.

Darbo dienos:
nuo pirmadienio iki penktadienio
8.45 val. ryto iki 5.15 val. vakaro.
JŪSŲ AGENTAS KELIONĖSE Į
LIETUVĄ IR KITUR.

APLANKYKITE ŠIEMET VILNIŲ

Šiais, 1992 metais, atpigus kelionių kainoms, pats laikas aplankyti Lietuvą ar pakviesti savo gimines, draugus pavišėti Australijoje.

- * Į VILNIŲ viena geriausių oro linijų - LUFTHANSA - ten ir atgal 2310 dolerių. Į šią kainą eina viena nakvynė Frakfurte.
- * Iš VILNIAUS į Australiją - MASKVA - AUSTRALIJA - 1.780 dolerių ten ir atgal, arba 950 dolerių į vieną pusę.

* GRUPINĖ pažintinė ekskursija, į kurią įeina kelionė į šokių festivalį Čikagoje (Pasaulio lietuvių bendruomenės kongreso metu) ir VILNIAUS apilankymas. Vyksite geriausių oro linijų Qantas ir Swiss Air lėktuvais. Kelionėje jus globos Algis Bučinskas. Išvykstama birželio 29 d., kelionės kaina 2.685 doleriai.

* SPECIALI IŠVYKA LUFTHANSOS lėktuvu į Frankfurtą ir iš ten tiesiai į Vilnių. Junkitės prie mūsų palydovo, mes išvykstame birželio 18 d., kelionės kaina 2.400 dolerių. Paskubėkite - vietų liko nedaug!

* Mes taip pat atliekame ir kitus patarnavimus: rupinamės jūsų svečių sveikatos apdraudimu, jų viešnagės Australijoje metu, maisto siuntinių pasiuntimu, virševorinio bagažo specialiomis kainomis, siuntinius paimeime iš jūsų namų.

SYDNEJUJE kreipkitės: JEAN arba BARBORA tel. (02) 262 1144, 75 King. St., Sydney (šeštad.: 9 - 12 val.);

MELBOURNE kreipkitės: VICKY arba LUBA tel. (03) 600 0299, 343 Little Collins St., Melbourne (šeštad.: 9 - 12 val.)

EASTERN EUROPE KELIONIŲ BIURAS

LIETUVIŲ LAIDOJIMO BIURAS

+ Funerals of Distinction +

17 RAILWAY PDE., FAIRFIELD, N. S. W.
Tel. 724 5408. Veikia 24 valandas per parą.

SYDNEJAUS LIETUVIŲ NAMUOSE

16 - 18 EAST TERRACE, BANKSTOWN. tel 708 1414

Sydnejaus lietuvių klubui reikalingi baro aptarnautojai
(barmen, barmaids).

Dėl darbo laiko, valandų ir atlyginimo skambinti klubo valdybos nariui
Kęstui Protui, vakarais po 7 val., tel.: 649 7314.

Sydnejaus klubo valdyba

KLUBO VALGYKLA VEIKIA

Ketvirtadieniais, penktadieniais ir šeštadieniais
nuo 6 iki 9 val. p. p.
Sekmadieniais nuo 1 iki 8 val. p. p.

SMORGASBORD

TREČIADIENIAIS nuo 6 iki 8 val. p. p.
ŠEŠTADIENIAIS nuo 1 iki 3 val. p. p.

SKRYDŽIAI „ALITALIJOS“ LĖKTUVAIS Į VILNIŲ PER ROMA

- Geriausias susisiektis su Europa žemiausiomis kainomis.
- Sustojimai Hong Konge, Bangkoke, Romoje.

VILNIUS
nuo \$ 1799

Atminkite! Mes taip pat siunčiame siuntinius į Jūsų gimtuosius kraštus.

Kreipkitės į mus dėl geriausių kelionių sąlygų!

CONTAL
TRAVEL

MELBOURNE - 253 Flinders La. Tel (03) 654 1400 Fax (03) 654 6218
"ALMA TRAVEL" - 382 Little Collins St. Tel (03) 670 2288 Fax (03) 602 2493
DANDENONG - 71 Foster St. Tel (03) 793 5200 Fax (03) 793 1776
MALVERN - 8 Glenferrie Rd. Tel (03) 509 8813 Fax (03) 509 5181
SUNSHINE - 10A City Place Tel (03) 311 4334 Fax (03) 311 7479
SYDNEY - 72 Campbell St. Tel (02) 212 5077 Fax (02) 212 3116
BANKSTOWN - 132 Old Town Centre Pl. Tel (02) 708 2311 Fax (02) 790 2656
PERTH - 668 Beaufort St. Tel (09) 272 7211 Fax (09) 272 5131
BRISBANE - 446 George St. Tel (07) 236 2929 Fax (07) 236 1554
CANBERRA - 33/35 Ainslie Ave. Tel (06) 2489 399 Fax (06) 247 2896
ACN 005907068; Lic. No. 30811

VAŽIUOKITE NAMO!

Į Vilnių ir atgal
nuo \$ 1940

(ne AEROFLOTU)

Skambinkite man, aš jums padėsiu.

Kvieskite

Ugnę Kazokaite -

Tel. (02) 223 3344

PHOENIX HOLIDAYS Pty Ltd (Inc. in NSW)

7th Floor, Dymocs building
428 George Street, Sydney, NSW 2000 Aust.
GPO Box 3309, Sydney, NSW 2001 (AUSTRALIA)

Tel (02) 223 3344 Toll free: (008) 221 796
Telex: AA 127081 ORBIT Fax: 221 7425
A.C.N. 002 759 131 NSW Lic: 2TA002913

Mūsų Pastogė

AUSTRALIAN LITHUANIAN WEEKLY

Published by the Lithuanian Community Publishing Society Ltd. Leidėjas Lietuvių Bendruomenės Spaudos Sąjunga

Leidėjo, administracijos ir redakcijos adresas: P. O. Box 550 Bankstown, N.S.W. 2200

Redaktorius Bronius Žalys.

Redakcijos ir administracijos telefonas (02) 7903233

Redakcija rašinius taisy ir skelbia savo nuožiūra. Rankraščiai negrąžinami ir nesaugomi. Už skelbimų turinį redakcija neatsako.

Prenumerata metams \$ 30 Užsienyje paprastu paštu \$ 35. N. Zelandijoje oro paštu \$ 60 Užsienyje oro paštu \$ 60